

Assignatura:

ECONOMIA (I GESTIÓ) DE L'EMPRESA PÚBLICA

Curs	Cicle	quatrimestre
1997-98	2n.	1r. Octubre - Febrer

Grup	Professor	Horari
01 (matí)	Joaquim Vergés i Teresa Bosch	dimarts i dijous, de 2/4 d'11 a les 12
51 (tarda)	Joaquim Vergés i Albert Martínez	dimarts i dijous, de 2/4 de 5 de les 6

PROGRAMA

RESUM TEMÀTIC

Es parteix de la base que els tres diferencials bàsics de les empreses públiques envers les privades són: 1) que, en tant que públiques, el seu objectiu general de gestió no necessàriament hauria d'ésser la maximització dels beneficis; 2) que freqüentment són utilitzades pels poders polítics per a determinar objectius macroeconòmics o socials; i 3) que les relacions 'titulars'/directius' de l'empresa són un tant especials.

Des d'aquesta perspectiva, l'assignatura aborda, per una banda, la qüestió de la definició de criteris de comportament o objectius de gestió socialment òptims, segons sigui la situació de l'empresa envers els mercats, el tipus de bé o servei que subministra l'EP, i l'estat general de l'Economia. I, per altra banda, s'examina el funcionament de les EP a la pràctica: Les relacions entre els poders públics titulars de l'EP i la Direcció de la pròpia EP (relacions jeràrquiques, mecanismes de control, fixació d'objectius, utilització d'incentius lligats als resultats de la gestió, ...); i la qüestió de l'eficiència econòmica comparativa envers les empreses privades; tot fent referència al que ens mostren al respecte les investigacions empíriques.

En síntesi, es treballa en primer lloc el que s'anomena usualment *economia normativa* de l'empresa pública, i, en segon lloc, *l'economia positiva* de l'empresa pública; tot precedir de dos capítols de descripció empírica sobre les empreses públiques a les economies de mercat actuals.

PRE-REQUISITS

Es pressuposa, simplement, que l'alumne ha cursat abans les assignatures troncales de primer cicle. (La temàtica està especialment relacionada amb les assignatures de: *Economia de l'Empresa*, *Microeconomia* i *Macroeconomia*). A més, no és imprescindible però fóra bo haver cursat abans: *Direcció General*, *Política Econòmica*, i *Economia del Sector Públic*. I.

AVALUACIÓ

Examen escrit, 75 % de la nota, més participació a les pràctiques, 25 % de la nota. Hi ha la possibilitat de realitzar addicionalment un treball de curs (opcional); podrà servir per a millorar la nota global anterior, sempre que aquesta sigui superior a 5.

CALENDARI

Per a cada un dels temes, s'indica entre parèntesis [...] les sessions de classe que es dedicaran

TEMES:

[sessions]

Part: Descripció

1. Tipologia i importància relativa de les empreses públiques (EP)

[1,5]

1. Les EP a Espanya
2. Les EP als països industrialitzats
3. Les EP als països en procés de desenvolupament
4. Conclusions: Sectors o activitats més típiques de les EP

2. Causes que expliquen l'existència d'EP a les economies de mercat

[1,5]

1. Als països "occidentals"
2. Als països en vies de desenvolupament
3. Principals causes que estan a l'origen de les EP existents
4. Les "noves EPs"

Part: Economia normativa:

3. Teoria de l'òptim social pel que fa al criteri de gestió de les empreses (I)

[3]

1. Introducció: Els problemes que planteja les EP - La resposta de l'Economia Normativa
2. Rendiments i costos marginals i marginals: conceptes bàsics
3. Dimensió de l'empresa i economies d'escala
4. El criteri marginalista (aproximació d'equilibri parcial)
5. Eficiència de gestió i eficiència d'escala
6. El criteri d'optimalitat quan es donen economies d'escala

4. Teoria de l'òptim social pel que fa al criteri de gestió de les empreses (II)

[3]

1. Condicions que defineixen un òptim de benestar social (el model clàssic de l'equilibri general).
2. Aplicació de les condicions generals d'òptim a la gestió de les empreses.
3. La "tesi clàssica" respecte al criteri marginalista de gestió òptima.
4. El criteri de gestió socialment òptima, en el cas de *monopoli natural*

5. Aplicacions estàndard de la teoria marginalista de la gestió socialment òptima

[2]

1. Decisions òptimes en el curt termini: Quan l'empresa està mal dimensionada
2. Indivisiibilitats entre les unitats de producció i les de consum: (I) El "problema del pont"
3. Indivisiibilitats entre les unitats de producció i les de consum: (II) Volums de servei i preus òptims en el *transport públic*.
4. Volums de servei i preus òptims en casos de produccions amb demanda que presenta períodes punta ("peak load pricing").

6. El criteri d'optimalitat, a la pràctica

[2]

(Adaptació de la formulació teòrica a les condicions habituals de les economies reals)

1. Els mercats mai estan en equilibri ni són perfectament competitius ("second best")
- * La realitat dels beneficis empresarials.

- * Les taxes de beneficis no són idèntiques entre les empreses de l'economia
- * Determinació de la taxa de marge òptima

2. Considerar la possible presència d'externalitats positives.

3. Passar a considerar la resta de tres importants de les economies reals:
- * Comerç exterior
 - * Sistema fiscal
 - * Desocupació (Amur)
 - * Intervencions directes del govern sobre les EP
 - * El cas d'EPs per a quines produccions no existeix pròpiament un mercat

7. Objectius de gestió per a EP, en termes de variables empresarials [2]

1. Les dificultats d'assenyalar objectius de gestió en termes marginals de preus i costos unitaris.
2. Objectius de gestió per a EP en règim de monopoli
3. Objectiu de gestió per a EP actuant en mercats d'estructura competitiva.
4. Objectius de gestió per a EP en competència monopolística.

Part: Economia positiva

8. Les EP i els objectius socials (o extra-productius) [3]

1. Empreses Públiques i *Economia mixta*
2. EP utilitzades com a instruments per a objectius macroeconòmics
3. Obligacions de Servei, i Preus Polítics.
4. Comparació de les mesures directes (via EP), amb les ortodoxes
5. Les tesis més corrents sobre les avantatges comparatius de les EP, en tant que instruments de política macroeconòmica i social.
6. Les tesis desfavorables a utilitzar les EP com instruments de política macroeconòmica i social.

9. Modificació dels criteris de gestió socialment òptima, en el cas d'EP utilitzades per a objectius extra-productius [1]

1. L'enfocament tradicional: empresa amb objectius múltiples
2. L'enfocament dels "costos d'intervenció"
3. El cas de la fixació -a l'EP- d'un objectiu extra-productiu preferent al del d'eficiència.
4. El cas d'EP subjectes a aplicar preus polítics.

10. Funcionament i control de les EP [2]

1. El control de les EP a diferents països: control governamental, control parlamentari, i d'altres.
2. Relacions Directius de l'EP / Administració: el "management" observat a les EP
3. Les tesis sobre la menor eficiència productiva de les EP (en comparació a les privades).

11. L'optimització de l'eficiència, a la pràctica [2]

1. Elements de la Teoria de l'Agència
2. Les condicions formals per a una gestió eficient de l'empresa.
3. Aplicació de la TA a l'anàlisi del funcionament de les EPs
4. La fixació d'objectius quantitatius als agents públics, com a condició necessària.
5. Formules d'incentius per als agents públics.

12. Eficiència econòmica observada [2]

1. Avaluació de l'eficiència productiva d'una EP. Alternatives; problemes metodològics
2. Instruments analítics per a mesurar l'eficiència productiva de les empreses.
3. Evidència empírica sobre eficiència absoluta.
4. Evidència empírica sobre eficiència comparativa EP / empreses privades.
5. hipòtesis explicatives per als casos de menor eficiència productiva

13. LA PRIVATITZACIÓ d'EPs

1. Objectius perseguits: Perquè privatitzen els governs ?
2. Els programes de privatització: Panorama internacional
3. Les privatitzacions a Espanya
4. Resultats: Canvis observats en EP privatitzades

14. LES "NOVES EPs"

1. Gestió autònoma "empresarial" d'activitats tradicionals de l'administració pública
2. Anàlisi d'experiències

part Descriptiu:

- * "Documents descriptius sobre les empreses públiques a Espanya i d'altres països" ; publicació d'edició interna . (obl.)

part Economia normativa:

- * VERGÉS, J., "El comportament socialment òptim de la empresa" ; Text disponible a la còpia de la Facultat. - (obl., excepte apartats 16 a 19, que són lectura complementària)
- * MOUGEOT, M., "Economie du Sector Publique", pàg. 1 a la 118; (compl.)
- * REES, R., "Economia de la empresa pública" (compl.)

Part Economia positiva:

- * "Notes sobre economia positiva de les empreses públiques" ; publicacions d'edició interna. - (obl.)
- * H. STRETTON / L. ORCHARD, "Public Goods, Public Enterprise, Public Choice", (compl.)
- * Lectures específiques per a determinats temes (compl.): s'assenyalaran a classe.

Tutorias

Professor	Tutorias	Despatx	Telèfon
Bosch, Teresa	dm i dj de 12 a 13.30	B1-133	58112261
Martinez, Albert	dm i dj de 15.00 a 16.30	B1-123	58112255
Vergés, Joaquim	dm i dj de 12 a 13.30 i dm i dj de 15.00 a 16.30	B1-135	58112110